

IV Međunarodni simpozijum
Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije

Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini

Zbornik apstrakata i radova

Pod pokroviteljstvom

*NJ.K.V. princeze Katarine i
NJ.K.V. prestolonaslednika Aleksandra Karađorđevića
i Ministarstva nauke, tehnološkog razvoja i inovacija
Republike Srbije*

17 - 19. oktobar 2024,
Opština Novi Beograd, Beograd, Srbija

Organizator kongresa

Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

Suorganizatori kongresa

Visoka zdravstveno-sanitarna škola
strukovnih studija „Visan“, Srbija

Univerzitet "Bijeljina" Bijeljina, Bosna i
Hercegovina

Fakultet zdravstvenih studija
Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska

Medicinska škola „Nadežda Petrović“,
Zemun

Akademija vaspitačko – medicinskih
strukovnih studija, Odsek Čuprija

Asocijacija za dezinfekcija i sterilizacija na
Makedonija

Fakulteta za vede o zdravju, Univerza na
Primorskem, Izola, Slovenija

Adonis d.o.o.

Opština Novi Beograd

GSP Beograd

Master Clean Express, Subotica

Heksagon, Soko Banja

Čaj Soko Banja

Zlatiborac d.o.o.

IV Međunarodni simpozijum UZPS „Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini“
- Zbornik apstrakata i radova -

Izdavač: Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije -
UZPS
Beograd, Zemun, Rade Končara 71
Tel/faks: 011/373-19-91□
E-mail: predsednica.uzps@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik: Dr Ivanka Adžić

Priprema i tehnička obrada: Vladimir Radak
Tel: 060/140-86-24
E-mail: vradak@gmail.com

Štamaprija: Sirius & Color Design

Mesto štampanja: Čoka

Godina izdavanja: 2024.

Tiraž: 80

ISBN-978-86-900449-5-5

CIP - Katalogizacija u publikaciji□
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
61(082)(0.034.2)
614.2(082)(0.034.2)

Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije „Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini“ (2024; N. Beograd)

Zbornik apstrakata i radova [Elektronski izvor] / IV Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije „Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini“; [organizator kongresa Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije]; [glavni i odgovorni urednik Ivanka Adžić]. - Beograd : Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije - UZPS, 2024 (Beograd: Sirius & Color Design). - 1 elektronski optički disk (DVD) ; 12 cm

Sistemske zahteve: Nisu navedeni. - Nasl. sa naslovne strane dokumenta. - Tiraž 80. - Radovi na više jezika. - Tekst lat. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Summaries.

ISBN-978-86-900449-5-5

a) Holistički pristup - Zbornici b) Zdravstvo - Zbornici

Sadržaj

Holistički pristup i inovacije u medicinskoj doktrini	9
Ivanka ADŽIĆ ^{1,4} , Svetlana BANOVIĆ ² , Marko VOJVODIĆ ³ , Vera SIMIĆ ^{2,4} ¹ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR ² Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija Visan ³ Medicinska škola „Beograd“ ⁴ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija	
Veštačka inteligencija kao značajan deo medicine	14
Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA ¹ , Gordana PANOVA ¹ , Blagica PANOVA ² ¹ Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija ² PZU - Fizio-medika, Kočani, S. Makedonija	
Holistički pristup u eliminaciji osećaja umora – koliko je efikasan?	21
Dušan VEŠOVIĆ ¹ , Jelena GLIGORIJEVIĆ ^{1,2} , Biljana ILIĆ ¹ , Bojan JAŠOVIĆ ^{1,3} , Goran PETROVIĆ ^{1,2} , Vesna SLEPČEVIĆ ^{1,4} , Kristina VOJVODIĆ ¹ , Sava MITIĆ ¹ , Marko VOJVODIĆ ¹ , Marija PERIĆ ¹ ¹ VISAN visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija, Beograd, Srbija ² Univerzitetski klinički centar Srbije, Beograd ³ Klinički centar Zvezdara, Beograd, Srbija ⁴ Gradski zavod za javno zdravlje, Beograd, Srbija	
Uloga efikasne komunikacije u edukaciju zavisnosti od alkohola kod mladih pacijenata	24
Aleksandar SERAFIMOV ¹ , Gordana PANOVA ¹ , Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA ¹ , Svetlana JOVEVSKA ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
Angažman medicinske sestre-tehničara u realizaciji zdravstvene nege obolelih od multiplog mijeloma tokom primene inovativne terapije	25
Nataša TREBALJEVAC ¹ ¹ Klinika za hematologiju, Univerzitetski klinički centar Srbije	
Stil života pacijenta sa povišenim krvnim pritiskom	34
Gordana STOJKOVIĆ ^{1,4} , Ivanka ADŽIĆ ^{2,4} , Vera SIMIĆ ^{3,4} , Spomenka STANOJKOVIĆ ⁴ ¹ Dom zdravlja Paraćin ² Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR ³ Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija Visan ⁴ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
Realizovanje adekvatnog psihosocijalnog pristupa u odnosu na onkološke pacijente i njihove porodice	35
Svetlana BANOVIĆ ^{2,3} , Ivanka ADŽIĆ ^{1,3} ¹ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR ² Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija VISAN, Beograd, Srbija ³ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
Priziv savesti zdravstvenih radnika – osnovno ljudsko pravo?	36
Sandra BOŠKOVIĆ ¹ , Marija SPEVAN ¹ , Daniela MALNAR ¹ , Deana ŠVALJUG ¹ , Slaven MEĐIMUREC ¹ ¹ Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, Hrvatska	

<i>Primena motivacionog intervjua u lečenju gojaznosti</i>	38
Jelena GLIGORIJEVIĆ ¹ , Andrijana ZUBER ² , Sava MITIĆ ² , Biljana ILIĆ ² , Vesna SLEPČEVIĆ ^{2,3} , Anita MILANOVIĆ ² ¹ Univerzitetski klinički centar Srbije ² Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija VISAN, Beograd, Srbija ³ Gradski zavod za javno zdravlje Beograd	
<i>Značaj prevencije i edukacije pacijenata o vaskularnim oboljenjima - uloga medicinskih sestara</i>	40
Anđelka ŽUNIĆ ¹ ¹ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija	
<i>Oštećenje bubrega uzrokovano jednim kontrastom – drama ili fama?</i>	43
Jasna TRBOJEVIĆ-STANKOVIĆ ^{1,2} ¹ Klinika za urologiju, KBC „Dr Dragiša Mišović – Dedinje“, Beograd, Srbija ² Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu	
<i>Primjena holističkog pristupa u medicini</i>	51
Gordana PANOVA ¹ , Svetlana JOVEVSKA ¹ , Gordana KAMČEVA–MIHAILOVA ¹ , Aleksandar SERAFIMOV ¹ , Mire SPASOV ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
<i>Značaj malnutricije hospitalizovanih bolesnika</i>	53
Jelena GLIGORIJEVIĆ ¹ , Dušan AVRAMOVIĆ ² , Vesna SLEPČEVIĆ ^{2,3} , Marko MILANOV ² , Andrijana ZUBER ² , Miloš VOJINOVIĆ ² ¹ Univerzitetski klinički centar Srbije ² Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija „Visan“ ³ Gradski zavod za javno zdravlje Beograd	
<i>Holistički pristup pacijentima sa oboljenjima vena donjih ekstremiteta</i>	55
Marija VELIĆ ¹ ¹ Opšta bolnica Čuprija, Čuprija, Srbija	
<i>Metabolički sindrom - enigma ili uspeh u prevenciji</i>	57
Sava MITIĆ ¹ , Simonida MITIĆ ² ¹ VZS VISAN Beograd ² New Med d.o.o.	
<i>Holistički pristup u psihoanalizi</i>	59
Nada TRIFKOVIĆ ¹ ¹ Visoka sportska i zdravstvena škola, Beograd, Srbija	
<i>Uloga medicinske sestre u edukaciji i lečenju obolelih od dijabetesa</i>	63
Gordana PANOVA ¹ , Svetlana JOVEVSKA ¹ , Gordana KAMČEVA MIHAILOVA ¹ , Aleksandar SERAFIMOV ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
<i>Uloga zdravstvenog radnika u edukaciji i lečenju bolesnika od raka pluća</i>	71
Svetlana JOVEVSKA ¹ , Gordana PANOVA ¹ , Gordana KAMČEVA MIHAILOVA ¹ , Aleksandar SERAFIMOV ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	

<i>Aortofemoralni bypass - sestrinske intervencije</i>	73
Tatjana BOROVIĆ ^{1,2} ¹ Klinika za anesteziju, Vojno medicinska akademija, Beograd, Srbija ² Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
<i>Parental involvement in diabetes management and children's health - related quality of life during the covid-19 pandemic</i>	80
Mirjana SMUĐA ^{1,2} , Dejan ŽIVANOVIĆ ^{1,3} , Jovan JAVORAC ^{1,4} , Bela KOLARŠ ^{1,5} , Ivana MINAKOVIĆ ^{1,5} ¹ University of Novi Sad, Faculty of Medicine, Republic of Serbia ² Academy for Applied Studies Belgrade, Department of Higher Medical School, Republic of Serbia ³ College of Human Development, Department of Psychology, Republic of Serbia ⁴ Institute for Pulmonary Diseases of Vojvodina, Sremska Kamenica, Republic of Serbia ⁵ Health Center Novi Sad, Republic of Serbia	
<i>Komunikacija sa pacijentima sa komplikacijama od post-covid 19</i>	82
Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA ¹ , Gordana PANOVA ¹ , Svetlana JOVEVSKA ¹ , Aleksandar SERAFIMOV ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
<i>Dijabetes melitus kod dece i proces zdravstvene nege i obrazovanja</i>	83
Nadica KOCEVA ¹ , Ivica SMOKOVSKI ² , Gordana PANOVA ² , Svetlana JOVEVSKA ² ¹ JZU Opšta bolnica, Štip, S. Makedonija ² Fakultet medicinskih nauka Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	
<i>Holistički pristup i novine u obstetriciji i ginekologiji</i>	88
Andreja GLIŠIĆ ^{1,2} ¹ Klinika za ginekologiju i akušerstvo, Univerzitetski klinički centar Srbije ² Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu	
<i>Holistički pristup i ginekološka hirurgija</i>	90
Mr sc. med. dr Miloš Radović ¹ ¹ Klinika za ginekologiju i akušerstvo UKCS, Odeljenje dnevne bolnice i planiranja porodice	
<i>Inovativna organizaciona kultura u zdravstvenim organizacijama - studija slučaja Doma zdravlja Zemun</i>	94
Aleksandra CVETKOVIĆ ¹ , Ana MILJKOVIĆ ^{2,3} ¹ Dom zdravlja Zemun ² Dom zdravlja Novi Sad ³ Medicinski fakultet Novi Sad, Univerzitet u Novom Sadu	
<i>Razvoj medicinske doktrine kroz sestrinsku praksu</i>	106
Svetlana NEŠOVIĆ ¹ , Milena PRPA ² , Marija BRADIĆ ³ ¹ DZ „Dr Milutin Ivković“, Palilula ² Urgentna radiologija UKCS ³ Klinika za ORL i MFH UKCS	
<i>Inovacije u sestinstvu</i>	107
Marija KARAKOLEVA-ILOVA ¹ , Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA ¹ , Gordana PANOVA ¹ ¹ Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija	

Holistički pristup u sestrinstvu

112

Vera SIMIĆ^{1,2}, Ivanka ADŽIĆ^{2,3,4}, Jelena MILOVIĆ¹, Doroteja SIMIĆ², Spomenka STANOJKOVIĆ⁵

¹ Medicinska škola „Beograd“ Beograd

² Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

³ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR

⁴ Visoka zdravstveno–sanitarna škola VISAN

⁵ Klinika za nefrologiju UKCS

Zadovoljstvo pacijenata radom timova porodične medicine, Dom zdravlja Ilidža

114

Dženita HODŽIĆ¹

¹ Javna ustanova Kantona Sarajevo, Dom zdravlja Ilidža, Sarajevo, Bosna i Hercegovine

Holistički pristup ishrani kao temelj fizičkog zdravlja

115

Olivera JOVANOVIĆ¹, Sanja RISTIĆ¹

¹ Opšta bolnica Čuprija

Empatija kao temelj terapijskog odnosa medicinska sestra pacijent

116

Spomenka STANOJKOVIĆ¹, Ivanka ADŽIĆ², Vera SIMIĆ³, Ljiljana ĐUKIĆ⁴

¹ Klinika za nefrologiju UKCS

² Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR

³ Medicinska škola „Beograd“

⁴ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija

Učestalost stresa kod zdravstvenih profesionalaca

118

Jasmin KUNOVAC¹

¹ Javna ustanova Kantona Sarajevo, Dom zdravlja Ilidža, Sarajevo, Bosna i Hercegovine

Holistički pristup medicinske sestre sa pacijentima kod intrahospitalnih infekcija

119

Marija SAVIĆ¹

¹ Dom zdravlja Paraćin

Medicinske uniforme

121

Adisa OMEROVIĆ^{1,2}

¹ Javna ustanova Zdravstveni centar Brčko, Brčko, Bosna i Hercegovina

² PULS Udruženje anestetičara, medicinskih sestara/tehničara intenzivne terapije, reanimacije, urgentne medicine i transfuzije u BiH

Upotreba duhana kod zdravstvenih radnika

122

Nirmala BANDA¹

¹ Javna ustanova Kantona Sarajevo, Dom zdravlja Ilidža, Sarajevo, Bosna i Hercegovine

Govor o vašoj ličnosti

124

Spomenka STANOJKOVIĆ¹, Ivanka ADŽIĆ², Vera SIMIĆ³, Ljiljana ĐUKIĆ⁴

¹ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR

² Klinika za nefrologiju, Univerzitetski klinički centar Srbije

³ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija

Uloga sestre u javnom zdravstvu

126

Selma KRĐŽALIĆ¹, Azra SARIHODŽIĆ²

¹ Zavod za javno zdravstvo tuzlanskog Kantona, Tuzla, Bosna i Hercegovina

² PULS Udruženje anestetičara, medicinskih sestara/tehničara intenzivne terapije, reanimacije, urgentne medicine i transfuzije u BiH

Smombie - društveni fenomen ili bolest zavisnosti

127

Vera SIMIĆ^{1,2}, Ivanka ADŽIĆ^{2,3,4}, Jelena MILOVIĆ¹, Doroteja SIMIĆ², Spomenka STANOJKOVIĆ⁵

¹ Medicinska škola „Beograd“, Beograd

² Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

³ Visoka zdravstveno – sanitarna škola VISAN

⁴ Poliklinika UKCS, Odeljenje za NIR

⁵ Klinika za nefrologiju UKCS

Lica na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa - pripravnici srednje i visoke stručne spreme zdravstvenog usmjerenja na Tuzlanskom kantonu u periodu od 2019. do 2023. godine

129

Lejla SOFTIĆ¹, Merisa HUSIĆ¹

¹ Zavod za javno zdravstvo tuzlanskog Kantona, Tuzla, Bosna i Hercegovina

Monitoring dubine anestezija

131

Mevludin BABAJIĆ¹

¹ PULS Udruženje anestetičara, medicinskih sestara/tehničara intenzivne terapije, reanimacije, urgentne medicine i transfuzije u BiH, Tuzla, Bosna i Hercegovina

Psihosocijalna podrška i holistički pristup u jedinici intenzivne nege

133

Jelena MILOVIĆ¹, Vera SIMIĆ^{1,2}, Doroteja SIMIĆ²

¹ Medicinska škola „Beograd“

² Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije Beograd, Srbija

Porođaj u visokorizičnoj trudnoći

135

Danica RADULOVIĆ¹, Vera SIMIĆ^{1,2}

¹ Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

² Medicinska škola „Beograd“ Beograd

Ocena radne sposobnosti kod povrede na radu – prikaz slučaja

137

Zaven DER – HAZARJAN¹

¹ Zdravstveni centar Valjevo, Srbija

Inovacije u sestrinstvu

Marija KARAKOLEVA-ILOVA¹, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA¹
Gordana PANOVA¹

¹ Fakultet medicinskih nauka - Univerzitet Goce Delčev, Štip, S. Makedonija

Apstrakt

Zdravstveni sistemi su pod značajnim pritiskom u mnogim zemljama, sa zahtevima bez presedana za uslugama, uključujući one koje koriste novu tehnologiju, i ograničenim finansijskim resursima, čak i za bogate. Istovremeno, poslednjih decenija, inovacije u zdravstvenim sistemima značajno su doprinele produženju životnog veka i poboljšanju kvaliteta života, a postoji veliki potencijal za budući uspeh.

Bolje zdravlje ne koristi samo pojedincu i zajednici, već doprinosi i razvoju privrede. U poslednje vreme, inovacije u sistemu zdravstvene zaštite doprinele su produženju životnog veka i povećanju kvaliteta života, kao i većem potencijalu za dalje uspehe i dostignuća.

Ključne reči: zdravstvena zaštita; inovacije; informaciona tehnologija

Uvod

Unapređenje zdravlja je korist za pojedinca i zajednicu u kojoj živi, ali i za ekonomsko pravo. Procenjuje se da je još tokom 20. veka više od polovine svetske populacije saznalo za unapređenje zdravlja i pojavu pozitivno mišljenje o njihovom zdravlju i kvalitetu života. Reforme u zdravstvu kod nas i u svetu, nepovoljni demografski trendovi i promene socioekonomskih prilika povećavaju potražnju za visokokvalifikovanim zdravstvenim radnicima i povećavaju aktuelnost problema u vezi sa kvalitetom i efektivnošću zdravstvene zaštite.

Najvažniji prioritet sistema zdravstvene zaštite širom sveta je da obezbede pravičnu, efikasnu i bezbednu zdravstvenu zaštitu uz istovremeno smanjenje troškova. Medicinske sestre se svakodnevno suočavaju sa izazovima u pružanju kvalitetne nege u sistemu nedostatka osoblja i ekonomskih pritisaka. Potreba za inovacijama u zdravstvu, a posebno u sestrinstvu, nikada nije bila veća.

Shodno tome, „medicinska sestra 21. veka mora biti izuzetno pronicljiva u sagledavanju alternativa i traženju inovativnih pristupa rešavanju problema, pošto se zdravstvena industrija suočava sa erozijom i nestankom tradicionalnih praksi održavanja zdravstvene zaštite“.

Inovacija je proces razvoja novih pristupa, novih tehnologija i metoda rada. Ovaj koncept je podjednako primenljiv, kako na alate i tehnologije rada, tako i na ponašanje same organizacije i njenih pojedinačnih članova.

Inovacija se može definisati kao svesno uvođenje i primena u nekoj ulozi, grupi ili organizaciji ideja, procesa, proizvoda ili procedura, novih za odgovarajuću jedinicu usvajanja, dizajniranih da donesu korist pacijentu, grupi ili društvu u celini.

Ovu definiciju u velikoj meri favorizuju istraživači u ovoj oblasti [Anderson, et al., 2004] jer obuhvata tri najvažnije karakteristike inovacije: novost, potražnju za promenom i nameravanu korist [Lansisalmi, et al., 2006].

Prema ovoj definiciji, inovacije u zdravstvenim organizacijama su obično nove usluge, novi načini rada i/ili nove tehnologije [Lansisalmi, et al., 2006].

Prema Rodžersu (2003), proces inovacije se obično odvija u nekoliko faza: znanje, uverenje, donošenje odluka, implementacija, potvrda. Proces počinje uvođenjem inovativne tehnologije do zainteresovanih strana, koji formiraju mišljenje o potrebi za njenim uvođenjem, zatim preduzimaju odgovarajuće radnje za njeno sprovođenje i konačno, inovacija postaje sastavni deo svakodnevne prakse, potpuno istiskujući stare načine rada. Postoji pet glavnih aktera u procesu inovacija, svaki sa svojim jedinstvenim i svesnim potrebama, zahtevima i očekivanjima, kao što sledi:

Zainteresovane strane - potrebe, zahtevi i očekivanja

Lekari i zdravstveni radnici - poboljšanje kliničkih ishoda, dijagnoze, lečenja i nege.

Pacijenti - poboljšano znanje i iskustvo pacijenata, bolje fiziološko stanje, smanjeno vreme čekanja.

Organizacije - povećana efikasnost internog poslovanja, smanjenje troškova, povećana produktivnost i kvalitet i poboljšani rezultati

Inovativne institucije - povećana profitabilnost, bolji rezultati.

Regulatorne agencije – smanjenje rizika i poboljšanje bezbednosti pacijenata.

Svaki pokušaj modeliranja procesa inovacije usluga treba da uzme u obzir svih pet ključnih aktera. Postoji tendencija da se o inovacijama razmišlja kao o skupom visokotehnološkom poduhvatu, ali to nije uvek slučaj.

Jedan od najranijih primera inovacija u sestrinstvu bila je značajna studija Florens Najtingel, koja je pokazala da je smrtnost majki u porodilištima bila mnogo veća nego kod porođaja kod kuće. Najtingelove inovacije dovele su do reorganizacije medicinske nege u porodilištima i spasile mnoge živote. Florens Najtingel je revolucionirala brigu o ranjenim i bolesnim vojnicima tokom Krimskog rata. Predvodeći grupu medicinskih sestara koje je obučavala, ona u potpunosti preuzima medicinski kompleks bolnice Skadar - Turska, bez obzira na skepticizam lekara. Zahvaljujući novim standardima koje je uspostavio za zbrinjavanje ranjenih i bolesnih vojnika, smrtnost je pala sa 42% na 4%. Ovo dostignuće je čini nacionalnom heroinom Engleske. Biograf F. Najtingel, Sesil

Vudem-Smit, primećuje: „Tokom Krimskog rata rođene su dve slike – vojnika i medicinske sestre.

Inovacioni proces je složen i višedimenzionalan, bez obzira na industriju u kojoj se primenjuje. Inovacije u zdravstvu imaju svoje jedinstvene izazove. Svaki pokušaj da se razume proces inovacija u zdravstvu mora da počne detaljnom analizom izazova. Narednih 16 godina, nakon rata, preduzela je reformu zdravstvene zaštite i javnog zdravstva. Danas inovativni organizacioni pristupi dobijaju poseban značaj u uslovima svetske ekonomske krize. Štaviše, najveća potreba za inovacijama je u zemljama u razvoju, gde je nedostatak resursa ogroman, govoriti o sredstvima je nezamislivo, a potrebno je razmišljati i delovati mimo norme.

Postoji mnogo sjajnih primera za ovo:

Medicinske sestre su svesne da je briga o prevremeno rođenim bebama u specijalnim inkubatorima izuzetno skupa i nebezbedna ako se ne obavlja po strogo definisanim pravilima. Primer je američka medicinska sestra koja radi u Kolumbiji i nudi alternativni metod „Kengur“ – veoma jednostavan, ekonomičan, siguran i prihvatljiv za društvo. Metoda uključuje stavljanje zdrave prevremeno rođene bebe na grudi majke, uspostavljajući kontakt koža na kožu.

Pojavljujući se u Kolumbiji, ovaj metod je već za kratko vreme pokazao odlične rezultate u pogledu smanjenja mortaliteta dece na drugim kontinentima, prihvaćenih ovde u R.S. Makedoniji.

Drugi primer inovacije u nezi je tzv Telenursing. Danas, južnoafričke medicinske sestre koriste mobilne telefone da podrže ljude koji žive sa HIV/AIDS-om, održavajući stalnu posvećenost njihovoj antiretrovirusnoj terapiji. A na Islandu medicinske sestre konsultanti pomažu mladim majkama preko telefonskih usluga, da se izbore sa stresom i umorom i da se pravilno brinu o svojoj deci.

U Sjedinjenim Državama, medicinske sestre su završile projekat pružanja telefonskog savetovanja porodicama koje žive u udaljenim oblastima sa decom obolelom od plućnih bolesti. Kontrolna studija je pokazala da su stopa obuhvata i ishodi dece koja su dobila telefonske konsultacije i dece koja su dolazila na konsultacije bila ista.

Na ovaj način, inicijativa medicinskih sestara ne samo da ne utiče na kvalitet sestrinske nege, već donosi veliko olakšanje porodicama malih pacijenata. Ovi primeri pokazuju da se medicinske sestre širom sveta bave inovativnom praksom, svakodnevno nastojeći da unaprede zdravstvenu zaštitu i smanje troškove u zdravstvenim sistemima.

Mnoge od ovih inicijativa su već dovele do značajnih uspeha u jačanju javnog zdravlja. Međutim, inovativni doprinosi medicinskog osoblja razvoju zdravstvenih sistema retko su prepoznati, objavljeni i poznati kako u stručnim krugovima sestrinske zajednice, tako i u široj javnosti.

Zbog toga je Međunarodni savet medicinskih sestara odlučio da je potrebno promovisati inovativne aktivnosti medicinskog osoblja u čast Međunarodnog dana medicinskih sestara. U tu svrhu, Međunarodni savet medicinskih sestara (ICN) je na svojoj veb stranici razvio bazu podataka osmišljenu da olakša širenje inovacija u sestrinstvu širom sveta.

Još jedan primer pokretanja i promovisanja inovacija u sestrinstvu je inicijativa Američkog centra za akreditaciju medicinskih sestara (ANCC), koji je podružnica Američkog udruženja medicinskih sestara (ANA). ANCC je uveo nagradu Magnet, kao priznanje za najnovije istraživanje, praksu, uslugu, tehnologiju, program ili drugu inovaciju sa dokazanim pozitivnim rezultatima koji su dokazani tokom vremena. ANCC podstiče sestrinske organizacije da se prijave za nagradu Magnet ako odgovore potvrdno na većinu sledećih pitanja:

- Da li su inovacije u nezi korisne?
- Da li je inovacija proizvod intelektualnog dostignuća ili kvalitativnog novog razmišljanja?
- Da li su inovacije u potpunosti osmišljene, razvijene i testirane?
- Da li su inovacije jedinstvene i/ili originalne?
- Da li su inovacije pokazale rezultate?
- Da li inovaciju mogu usvojiti i drugi?

Zaključak

Proces inovacije se obično odvija u nekoliko faza: znanje, uverenje, odluka, implementacija, potvrda. Proces počinje uvođenjem inovativne tehnologije zainteresovanim stranama, koji formiraju mišljenje o potrebi njenog uvođenja, zatim preduzimaju odgovarajuće radnje za njeno sprovođenje, da bi na kraju inovacija postala sastavni deo svakodnevne prakse, potpuno istiskivajući stare metode rada.

Međutim, nisu sve inovacije implementirane i potrebno ih je primeniti u praksi. Pre nego što pređu na njihovu primenu, oni treba da razmotre sve prednosti i nedostatke kako bi odgovorili na neka važna pitanja o tome da li, šta, šta, koristi i kako primeniti.

Literatura

1. Anderson i sor. (2004) Zadovolstvoto na klientite i vrednosta na sopstvenicite na akcii. Vesnik za marketing, 68, 172-185. <https://doi.org/10.1509/jmkg.68.4.172.42723>
2. M Arndt, B Bigelou-Prezentiranje na strukturni inovacii vo institucionalna sredina: Upotreba na bolnicite za upravuvanje so vpečatoci
3. Vest, m-r (1990). Socijalnata psihologija na inovaciite vo grupi. Vo MA West & JL Farr (Eds.), Inovacii i kreativnost na rabota: Psihološki i organizaciski strategii (str. 309–333). Džon Vajli i sinovi.
4. Forensic cyberpsychology and approaches to criminal profiling
5. DL Vlajić - Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini, 2022 - scindeks.ceon.rs

6. Kriminolog Mark Rodžers navodi da brojni kriminalci koriste mentalne post
7. Američkog centra za akreditaciju medicinskih sestara (ANCC)
8. Američkog udruženja medicinskih sestara (ANA).Međunarodni savet medicinskih sestara (ICN)